

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegzővel levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca 1. szám a. a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatali elbírálás, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petítor térfogata 12 fillér.
Bélyegző, minden beiktatás után 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a "Gömör-Kishont" kiadóhivatala, nenkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Tanügyi átalakulás.

A múlt évben megalkotott XXVI. törvényezikk végrehajtása immár a megvalósulás stádiumába lépett. — Sokan voltak, kik a tanítói fizetés rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával széles körökre kiterjedt akeziót indítottak a kormánynak ismert 300 forintos javaslatával szemben. — Még élénken él emlékeztünkben az a lázas izgatottság, mely ugy az érdekelte tanítói karnál, mint a társadalomnak a haladás iránt érzékkel bíró részénél ugyanakkor uralkodott. — Itt-ott a magasra felkorbácsolt szenvedély hullámai fenyekető módon kezdtek torlódni s csak a tanítói kar higgadt megfontoltságának s hazafias gondolkodásának köszönhető, hogy az osztályérdekkel áldatlan harcra teljes erővel ki nem tört. Az általános hangulat szóval kiesnyítőleg nyilatkozott Csáky gróf benyújtott törvényjavaslatáról. És méltán, mert a 300 forintnyi minimális fizetésnek törvénybe iktatása valóban oly kezdetleges lépésnek látszott a tanügyi reform törekvések mezején, hogy tanügyi visszaesés bekövetkezhetőségéről kellett tartanunk. A 300 forintos minimum ugyanis a mai megélhetési viszonyok között az életfenntartásra vagy épen családalapításra vajmi kevésnek bizonyult be. — Másrészt, mert a hazai tanítóság, melynek értelmi színvonala immár fokozatosan kezd emelkedni, mint a társadalom művelt intelligenciájának számottevő osztálya, méltán megvárja a nemzettől, hogy közhasznu hazafias szolgálatát az őt megillető anyagi elismerésben részesítse. — A hivatásában mélyen megsértett hazafias kebelnek elkeseredéssel vegyes panaszos kiáltása volt

T Á R C Z A.

Kossuth Lajos emlékezete.

(Szathmáry József főgymnáziumi tanár beszéde a főgymnáziumban, 1894. április 20-án rendezett Kossuth-gyászünnepeken.)

Mélyen tisztelt közönség! Nemes tanuló ifjuság!

Egy hónapja, hogy ez a föld a legnemesebb lélekkel hidegebb, az ég egy fényes csillaggal gazdagabb lett. Könyünkét elsírni, aztán megnyugodni, sirra röget vetni s reményvel távozni: az örök emlékezés Vesta-lángját szívünkben meggyújtani jöttünk össze a felett az új hant felett, mely az ország központjában — úgy látszik — a magyar nemzetnek mindenét rejti magában. Oh, mert nagy a mi veszteségünk! Jelen s jövőnk reménye zokog a pár szóban: Kossuth Lajos, a magyar nemzet éltelelke, nincs többé, az igaz szabadság honába költözött. Árvák vagyunk. Mint a fejkéltől megfosztott családtagok mindenfelé tekintünk, biztatást, reményt keresve . . . Keresve és nem találva! . . . Nincs már név, mihez fűztük a reményt, ha a balsors újra tépni kezdett; pedig megszoktuk már, rá gondoltunk, ha veszély volt, s bátrak voltunk. Nem izen már nekünk Kossuth Lajos! . . . Úgy voltunk vele, mint a vészben uszó hajós a világító torony. Ha azt látja, bátrabban hallja a habok bömbölését s most ez a világító torony kialudt, sötétség van, sűrű sötétség borult a magyarra . . .

Mikor az ó-kor egyszerű népei a maguk gyermekes, de a legragyogóbb költői színezetű vallásrendszerüket megalkották, az eszméknek neveket adtak s a neveken az eszméket istenek gyanánt tisztelték. E hármás bérez szabadságserető népe ilyen mythológiát alkotott Kossuth Lajossal. Háromszázados aspirációink, álmaink, reményeink megtestesült alakja, egymaga a magyar nemzet vágya, aztán szenvedése is! Nálunk ez a név: szabadság és Kossuth Lajos egy! Mint az Isten nevének említésére áhitat lopózik a szívbe, Kossuth nevére egyszerre gyulnak ki a szemek, borul pirba az arc s rándul meg a szívben minden ideg, s ez a legfelségesebb fogalom: hazám zárt ki agyunkból minden más gondolatot!

Ha veszély volt, ha lelkesíteni kellett, ha azt akartuk kifejezni: mi testestől-lelkestől magyarok vagyunk, mint templomban az ima, egy dal fakadt fel ajkunkon: Kossuth Lajos azt üzenté!

A magyar anya sohasem arra tanította gyermekét, hogy fiam, szeresd ezt a hont; hanem mikor gyűzőni kezdett, megtanította arra a magyar nemzet szívéből fakadott nótára:

az a hang, mely a hazai tanítóság köréből a társadalom élénk érdeklődése mellett a törvényjavaslat tárgyalásakor felhangzott. — Közel egy esztendeje annak, hogy ezen javaslat törvényerőre emelkedett.

A felfingerült kedélyek vihara lecsendesedett. — Egészen nyugodt, esendes a közvélemény, melynek felháborodása a közel-múltban oly megdöbbenőn kezdett nyilvánulni. — Most e törvény végrehajtásának előestéjén, az izgatottság elmúltával, egész higgadtan, a komoly bírálat szemüvegén keresztül vehetjük tanulmányozás alá a törvényben rejlő intenciókat. — E törvény megalkotásának kedvező jelei már is mutatkoznak. A 300 forint minimális fizetés, melynek nyoma már a 68-iki népiskolai törvényben is meg van, azonban csak a községi tanítókra való vonatkozással, a felekezetek által fenntartott iskolák tanítóira is kiterjesztve, mindenestre haladást jelez a tanügyi terén.

Ehhez, ha még hozzá vesszük az 50 frtnyi évtődös pótlék törvényes behozatalát, nem kételkedhetünk többé ezen tanügyi reform áldásos hatását illetőleg. — Az évtődös pótlék általános kiterjesztése ugyanis még a legnyomorultabb állomáson tengődő tanító jövőjét is teljesen biztosítja, mennyiben még az is késő vénségére, 550 forinttal vonulhat nyugalomba. Ezen kétség kívül haladást jelző reformnak egyik kiváló jelentőségű eredménye az lesz, hogy a tanítói kar végrevalahára megtisztul azon elemektől, melyek a tanügyi mérhetetlen kárára ebbe a kultur testületbe hivatalosan betolakodtak. — Önkénytelenül is kíválnak ezen testület kötelékéből e reformban rejlő tisztító erők nyomása alatt.

„Kossuth Lajos édes apánk!
A haza meg édes anyánk!”

És ez apa és anya szó többet épített abban a fogékony gyermeki kebelben, mint egy egész történelem, mert öntudatlanul is gyermekkel szeretettel ölelte magához ezt az édes apát, vele a hazát s annyi század óta siró magyar szabadságot!

És ez az édes apánk nincs többé! És ehhez a vesztességhez hozzájárul a fájdalom: Mythoszunk alakja idegen földön lehel ki nemes lelkét; a ki értünk élt-halt, azt nem ápoltuk, nem gyámoltuk! Szegény hazám! Szomorú sorsod neked, hogy legnagyobb fiadnak, ki dicsőségünk, fejké az egész világ szabadságának, nem adhat sz helyet, hol utolsó sóhajokat kibocsássák s szinte erőszakkal kell haza hoznunk ártalmatlan, kihült porait is . . .

Mert hát eszme volt ő, a legszentebb, a szabadság legtisztább megtestesülése. Ma, midőn a corruptio a legnemesebb jellemeket is már a felpályán le, a porba hűz; midőn egy nagy uri mosolygás, egy nyilvános kézfogás gomba módra termi a Judásokat; szinpadszerűleg nem a szívnek teljességéből, hanem a sugó szavával beszél a száj; midőn két Diogenes-lámpára volna szükség: az ilyen férfi, ki saját énjét elnyomva, milliókat, a közt szolgálja, tántoríthatatlan abban az eszmében, a mely azoknak a millióknak éltető levegő, ha maga elbukik is, mert az eszme harezosainak ez a sorsa, az ilyen férfi abban a reális korban — de hát mindig ilyen volt a világ — ideál. Az ilyen sors, mig arra az ideálra meg nem érik az emberiség, szomorú, de felemelő tragédia; tragédia, mely vért, könyvet követel, de a köny és a vérpatakból feltámadás, új élet tenyészik majd! Volt a szeretet magasztos érzelmének helylyel-közzel Jézus-Krisztus előtt is oltára, de felhőkig nyuló templomok csak a Golgota kínos halála után jelölik az eszme diadalát.

A szabadság érzelmére még kised emberiség, ha az emberfogalom nem a születési előjogok szerint lesz determinálva, hanem mindenki annyit ér, a mennyi, majd az idő teljességében ki fogja ásni az ilyen eszontokat s ereklje gyanánt fogja elrakni, mint a legszentebbeket, mert idővel megtanulja, de hiszen már most is érzi, mert fel-felajdul, mint a lánczaít tépő rab, megtanulja: hogy a tökéletesség a szeretetben megfurdott szabadság! . . .

Jöjjen reánk bármi csapás, bármi vész, irtsák ki ezt a fajt egytől-egyig örökre, ez a magyar nemzet, a magyar nép soha sem enyészik el, ez a nép örök fénye lesz a világtörténelemnek, mert ez adta meg a szabadság ideálját, mert volt neki egy eszményi hőse, a nép, ez emberiség gyermeke: egy Kossuth Lajos!

* * *

Azon iskolafentartó hitközségek ugyanis, melyek saját erejükből a tanítói fizetést a kötelezett minimumig kiegészíteni nem lesznek képesek, vagy pedig, melyek az 50 frtnyi törvényen alapuló évtődös pótlékok szabályszerű kiszolgáltatását hasonló nehézségek következtében nem eszközölhetik, önkénytelenül is az állam protekciójára szorulnak. Az állam azonban csakis ott fogja a kért segélyt engedélyezni, hol képesített tanerők állanak a népnevelés szolgálatában. Ez leend az a nyomás, mely az oklevél nélküli tanítók végleges elzülését fogja eredményezni.

Még egy igen nagy fontosságú eredménye leend a tanítói fizetések rendezéséről szóló törvény végrehajtásának. A tanítói fizetések fokozatos kiegészítésével ugyanis bizonyos arányos kiegyenlítés fog bekövetkezni ezen a téren. A tanítói fizetések egy jelentékeny perzentje egyforma lesz s ez a körülmény bizonyára csökkenteni fogja az eddigelé oly gyakori tanítói változásokat, melyek ugy a tanügyi adminisztrációnak, mint a fokozatos haladásnak határozottan nagy akadályai voltak. A gyakori tanítói változások következtében ugyanis egyes iskolákban a tanítás hosszabb-rövidebb ideig szünetelt, minek természetes következménye az lett, hogy az iskola azt a magasztos feladatot, melynek megoldását maga elé tűzte, meg sem közelítette. Valóságos középkori népvándorlás volt eddig észlelhető, főleg a gyengébb javadalmazású állomásoknál. Hogy ez eddig így volt, bizonyosság erre nézve a „Néptanítók Lapja“ és az egyházmegyei kurrenszek, melyeknek minden egyes száma a pályázati hirdetések egész halmazát közölte. Ezen egészségtelen állapot a törvény végrehajtásával

Kossuth Lajos 1802. szeptember 19-én született Monokon, abban a Zemplénmegyében, mely már egy másik, hasonló sorsu szabadsághőst adott a hazának Rákóczyban. Borsihoz közel, Ujhelyen és Sárospatakon szívtá magába, mint tanuló azt a levegőt, mely megtanította érezni az eltiport népért, küzdeni az igazságért s meg nem hajolni a jogtalanság előtt. Mint Jézus-Krisztusnak isteni küldetése a bölcseséggel való vitaközásban, már gyermekkorában kitűnt: jövőndő nagyságának előre vetett fénye, szónoki hatalmának ereje már ifju korában ott ragyogott a zempléni megyegyűlésen. Midőn felhangzott Osztrólónka esonthalmas terein a szomszéd, vérbé fojtott nemzeti jajkiáltása, a népszabadság hívatott profétája az emberi jogokért — bár sikertelenül — szót emel; midőn az 1831-iki kolera-járvány alatt félrevezetett nép kaszákat egyenesít ki a nemesség ellen s Ujhelyt megostromolni készül, varázsszava egyetlen beszédével eltűnteti a vészt.

Az isteni küldetésben én hiszek. Mert hát hogy volna megmagyarázható az a hihetetlen gyors emelkedés, melyre az egyszerű ügyvéd, protekció nélkül, mert a esuszás-mászást, mint embert porba alázó önmegtartózkodást megvetette, eljutott? Más ember, bármely pályán haladva, csak lassan-lassan lesz nagygyá, Kossuth Lajos bármely irányu munkásságában, akár író, akár mint szónok, akár mint szervező politikus, egyszerre lesz nagygyá, mint a világtörténelemben Jézus Krisztus s fájdalom! korszorja is oly hirtelen állik tövis koronává, mint a szeretet emberének. Költő ez a magyar nemzet. Költő és vallásos! A Csaba regéjét nem felelte meg el! A proféták kora, Illés, Keresztelő János letűntek, Boesky, Bethlen s Rákóczy tépedt zászlóival s a nép égre emelt szemekkel várta az igaz Messiást.

Egyszer csak hangokat hall az „Országgyűlési“, majd „Törvényhatósági Tudósításokban“ s lelkében különös érzelmek keletkeznek; érzelmek, melyek oly édesek és oly fájók; édesek, mert csaknem ezredévi tulajdonai; fájók, mert kiönteni azokat nem szabad. Örömmel tekint fel a férfura, ki ezeket papírra veti s önkénytelenül kiált fel szívében: Talán ez az! S midőn a szabad szókimondás martirja sápadtan, beteg, de lelkében még nagyobb akaraterevel jö ki börtönéből s elveit a „Pesti Hírlap“ hasábjain, mint gyujó szikrákat még nagyobb erővel vezérzikkel jelentek meg itt, mámorba ringató, dallamos nyelven, melynek minden szava bávös hatalommal ragadja meg először a szívet, hogy rabjává tegye a főt. Azok az égető kérdések, melyek a fejlődni kezdő nemzet nagyjainak lelkében régen forrongtak, keleti esettel rajzolt szép jövő nagyságunk alapjaként jelennek meg

Aladart, jegyzővé dr. Kármán Aladár Ernőt megválasztották, az értekezlet Molnár József ügyvéd indítványára egyhangúlag elhatározta, hogy a volt tanítványok színterét részt kívánunk venni az ünnepélyen és pedig ünnepi szónoklattal üdvözlendik a jubileumot s széles körben gyűjtést indítanak a végett, hogy összehozzanak egy szép összeget, melyet a Baksay István nevének megörökítésére szolgáló alapítványként fognak felajánlani a főgymnasiumnak — A teendőkre nézve egy végrehajtó-bizottság is választott, melynek tagjai: Kubinyi Aladár elnök, dr. Kármán Aladár Ernő jegyző, dr. Szabó Samu, Molnár József, Hámos Aladár, Institoris Endre, Lukács Géza, Terhes Pál és Nagy Ferencz.

Ezen végrehajtó bizottság a következő felhívással fordul kedves volt tanúinak minden volt tanítványához:

A rimaszombati egyesült prot. főgymnasium a kulturális és társadalmi tereken oly sok érdemt érdemelt, melyet Baksay István főgym. tanár tanári működésének 50-ik évfordulóját folyó év június hó 23-án ünnepeli.

A felszázados jubileumon az érdemes tanár iránt érzett tiszteletüket méltó módon óhajtván kifejezni: a helyben és a közel vidéken lakó volt tanítványai folyó hó 19-én tartott értekezletükön elhatározták, hogy a rimaszombati főgymnasiumban a Baksay István nevére a volt tanítványok adományából alapítványt létesítenek.

A gyűjtőreket szétküldésével megbízott, s alantirt tagokból álló végrehajtó bizottság e határozat értelmében teljes bizalommal fordul a Czimzetthez azon kérelemmel, hogy a kegyeletes célra szánt — esetleg az általa ismertetett volt tanítványok — adományát is legkésőbb f. év június hó 1-ig Terhes Pál rimaszombati ref. lelkes arhoz a gyűjtőreket együtt beküldeni s iveskedjék.

Az elszámolás tárgyát képező aláírási ívet jun. 1-ig mindenesetre visszaküldeni kérjük.

Rimaszombat, 1894. április hó.

Aranylakodalom. Ez is ritka ünnepély a mai világban, régóta nem volt alkalmunk ilyesmire emlékezni. A tisztes pár a jövő május hó 1-én a virágok nevenapján fogja megülni ötvenedik évforduló napját annak a napnak, melyen először esküdtek egymásnak örök hűséget. Hudoba Sámuel nyugalm. takarékpénztári pénztárnok és neje s Rigó Mária a boldog, tisztes két öreg, kik ötven év múltán a gyermekek, unokák sőt dédunokák között, körülvéve az egész társadalom őszinte, jól megérdemelt tiszteletét, a helybeli ág. ev. templomban fogják megújítani a hitvestársi esküt, melyt oly hoszn időn át válásos kegyelettel s a hitvestársi hűség igaz szeretetével tartották meg. Érdekes az esetről még az is, hogy az arany-menyasszonynak keresztanyja, az öreg özv. Nagy Ferenczné urnó, ki keresztvize tartotta a kis gyermeket, lakadalmán nászasszonya volt, most az aranylakodalmon is mint arany nászasszony lesz jelen. A tisztes, kedves öregek e ritka szép ünnepélyéhez előre is őszinte legjobb kívánságainkat és áldásunkat fejezzük ki.

Kossuth-emlékünnepély a gymnáziumban. Folyó hó 20-án, a nagy hazafi halálának egy havi forduló napján a helybeli egy. prot. főgymnasium tanárai tanítványokkal egyetemben kegyeletes emlékünnepélyt rendeztek, melyen a nagy közönség köréből is, főleg hölgyek szép számmal jelentek meg, hogy tanni legyenek e minden ízében hazafias tanítványok kegyeletének, melyet a halhatatlan érdemű nagy férfiú dísz emléke iránt a főgymnasium, mint ilyen csak ezuttal nyilváníthatott ki. Az egyszerű lélekemelő ünnepély csúspontja az a szép emlékbeszéd volt, melyet Szathmáry József a főgymnasium derék fiatal tanára tartott, s melyet lapunk tárczájában közlünk, pusztán azt jegyezve meg, hogy a mintaszerűen kidolgozott beszéd hatása rendkívüli volt s maradandó nyomot hagyott hallgatói

érzelmeivel játszó hangja ma csak a szónoklat végén nyert szokatlan erőt

Halljátok szavát, midőn Hirlapjában a félelem és aggodalom hangjait tulkiáltó szózatával megfújja az ősi tárogatót, meghordozza a véres kardot: „Fegyverre a ki férfi! Velünk Isten s igazság! Halljátok szavát, midőn kardot kötve lemegy Czegléd, Körös, Kecskemét, Abony és Szolokra megkérdezni a nemzetet, akar-e élni vagy egy martalóc had általt eltiportatni?”

Gyűjtő szónoklatainak varázsára Ossian ködös regéi megújulnak, nem fogynak a félistenek, mert ha elesik egy, támad helyette tíz, husz . . . ezer, egy anyának édes gyermekei.

Aztán látjátok-e mindig ott állani a zászlóval, aczélerővel ragaszkodni a foszlányokra szakgatott trikolor rudjába? . . . Aztán . . . oh de minek mondjam tovább? . . . elbuktunk, bekövetkezett, mit a költő jösszerűen hangoztatott, bekövetkezett „a nagyszerű halál, hol a temekkezés felett egy ország vérben áll.”

Dies irae dies illa! . . .

Mint egy szigetre kivetett hajótörött állott meg török földön Kossuth Lajos, mindent elvesztve, mindent, csak egyet nem, a reményt. Elment hogy megismertesse nemzetét, elment a szabadságszerető népekhez, nem kérni, varázs igével lángra gyújtania szíveket, hogy fogják pártját vérbefojtott nemzete isten s ember előtt igaz ügyének. Bejárta Angliát, Amerikát s utja diadalut, a szabadság apostolának diadalutja volt. Széjjel járt mindenütt, tett, izgatott, lelkesített, s midőn III. Napoleon kalandor perfidiájára reménye egy szárnyaló kisebbült, még akkor sem hagyott fel munkájával; olyan volt, mint a madár, mely ha leverik fészket, máshol kezd építeni. Hasztalan volt! 1867-ben a nemzeti kibékült uralkodójával.

Kossuth akkor volt legnagyobb! Most másodszer borult le a nemzet nagysága előtt, eskhogy először reménytel, mostan reménytelenül. „Nekem a nemzet óhaja parancs!” „Muljék el tőlem a keserű pohár, mind-azáltal ne az én, hanem a te akaratod legyen meg!” Neki istene volt a nemzet, akarata parancs! „Egy élő tiltakozás gyanánt akarok és fogok végleglegesen állani!” „Meghaltam 1867-ben.”

35 évig szolgálni egy célt, lázas munkában tölni el azért ifjúságot, férfi kort, szenvedni . . . s ha voltak más álmái, egyéni vágyai azokat mind elnyomni az imádozott hazáért, tenni azt oly ideálisan, azon utógondolat nélkül, hogy az személyének valaha hasznot hozzon; tenni azt csupán ego honszereléből. Istenre s embori örök jogra hivatkozva az eszméért s most ez a cél, mint egy csalóka délibáb elsöpörtetik előle . . .

„ . . . Meghaltam 1867-ben!” . . .

szívében. Az ünnepély többi részleteit Hubay Béla VIII. és Törköly József VI-ik oszt. tanulók alkalmi szavatai (Pósa Lajos és Szász Gerő költeményei) s az ifjúsági énekek hazafias dalai képezték, mely utóbbiak közül a „Száműzött dala” oly szépen sikerült, hogy a közönség nyílt elismerésében részesült.

Eljegyzések. Széplaky Lajos helybeli földbirto- kos tegnap jegyezte el id. Sütő István bájos és művelt leányát Flonát. — Morvay Pál a helybeli postahivatalnál alkalmazva lévő derék, szorgalmas postatiszt, f. hó 10-én jegyezte el Pitthord Irma urhölgyet Nagyszombatban. Szerencsét kívánunk a köteendő mindkét frigyhez.

A pap árvái. Az özvegy Osváth Istvánné simonyi-i postamester ellen emelt panaszt legközelebb végre a „Gömör” is visszavonta. Ugyanakkor azonban Csizy Miklós ismét egy nyíltéri nyilatkozatban támadja meg a nevezett urnót, ki lapunkhoz küldte be saját védelmét. Ezt azonban mi jobbnak látjuk nem közölni, ilyen esetben hosszadalmas polemikák helyett a helyes és célravezető utnak azt tartjuk, hogy hivatalos eljárás által — a mint megvagyunk győződve — teljes elégtétel szolgáltatásba a méltatlanul megbántott nőnek. Ennek biztos tudatában várjuk be a vizsgálat eredményét annál inkább, mert az ügyre vonatkozó véleményünket mi már el is mondottuk. A mi a „Gömör” ugynevezett helyettes szerkesztőjének Osernai Dániel urnak lapja legutóbbi számában közölt nyilatkozatát illeti: arra nem reflektálhatunk, mert az általa használt stílusnak megfelelő válaszhoz való szavak a mi szótárunkban nem találhatók. Le styl c'est l'homme.

Eljegyzés. Hauer Henrik arló (Borsodmegye) birto- kos folyó hó 23-án eljegyezte Feldmann Adélt, Feldmann Sámuel ochtinai bérli szép és művelt leányát.

— **Gyászhir.** Vettük a következő gyászjelentést: „Özv. Czibur Gusztávné szül. Pirényi Erzsébet; Czibur Mária s férje Kossuth József, és gyermekeik: Lujza férjével Ifj. Sándor Bélával s fiókkal, Jolán és László; Czibur Pál; Czibur Erzsébet s férje Hevessy László, és gyermekeik: László és Lenke, a többi rokonok nevében is bánattól megtört szívvel jelentik, felejthetetlen kedves férjének, szeretett édes atyjának, apósuknak, nagyatyjuknak s dédapjának Czibur Gusztáv urnak élete 79-ik s boldog házasságának 47-ik évében, hosszas szenvedés után 1894-ik april 24-ikén reggeli 1 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 26-án d. n. 2 órakor fogtak az ág. ev. egyház szertartása szerint Feleden örök nyugalomra tétetni. Áldás és béke lengjen hamvai felett! Feleden, 1894-ik év april 24-én.”

Dalestely. A helybeli dalárda fiúmei utja előtt a kitűzött versenydarabokat nyilvánosan előadni óhajtván, szombaton a „Rózsá” nagytermében ismét dalestélyt tartott, melyen ezuttal nagyobb számú intelligens közönség jelent meg. E dalestély belső értékét tekintve, nem áll oly magasan, mint a megelőző, bár a műsor néhány száma kiváló tetszésben részesült. Abrányi Dalárszótata a legnehezebb szerzemények közé tartozik s teljes precíz előadására a legintimább dalegyesület is alig vállalkozhatik, annál több elismerés illeti dalárdaikat, hogy e darab rendkívüli nehézségeivel sikerülten küzdöttek meg. Erkel Takarodója sokkal egyszerűbb szerzemény, hasonlóképen a „Dalünnepen” is, melyek közül főleg az utóbbinak bravuros előadása zajos hatást keltett. Közönségünk azonban a dalárda derék karnagyának: Váry Jánosnak legújabb szerzeményeire volt kíváncsi, melyek az Apolló zenemű folyóiratban dr. Szabó Samunak ajánlva, nem régen jelentek meg, s a esinisz szerzemények annyira megnverték a közönség tetszését, hogy nyomban ismételnit kellett. E szám volt az est legérdekesebb részlete, melynek hatását még a „Falu vé-

Hazát alkotott s neki nem volt hazája. Bujdosott a földi téreken. Kőnyével áztatta az önkéntes száműzetés keserű kenyerét. Szíve még dobogott, óh, mert hazáról lemondani nem lehet! . . . megtört teste, sebzett lelke sirba vágyott . . .

„Moriturus te salutat”

Szép halni a hazáért, szép élni is érte! Vajjon melyik nagyobb, melyik nehezebb? . . . Az-e, ha a esata hevében szívbe furódik a golyó s eserlob borítja a hős homlokát, vagy az-e, midőn valaki csaknem egy századon át, küzd fárad a hazáért, az évek egymásután hozzák a nem halálos, de annál gyötrőbb, égetőbb sebeket, küzd, szenved reménytelenül, de az egyszer kimondott elvtől tántoríthatatlanul, ettől el nem téríti sem fenyegetés, sem felséges mosoly? . . .

A turini egyszerű lakban, a magyar nemzetnek ebben a Geesemánó kertjében, vérrel verejtékezve harczolta a véres harczt a szent öreg, a szabadság embere, ki szenvedésében is egy volt a nemzettel

Mikor ősszel a költöző madarak dél felé röpültek, midőn a tél, a szomorú jövő, sorvasztó szele fujdogálni kezdett hazánk felett, esdő szózatunkat küldtük hozzá, kérve, könyörögve:

Jere haza Kossuth Lajos!

Midőn a tavasz virágokat hajtott, jobb jövő hajnala fakadt honunk felett, fájdalmát enyhíteni, könnyét tetőrlüni azt daloltuk a szellő szárnyaira:

Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos,

Lesz hazádnak szabadsága!

Majd Istenünk segíteni fog!

Nem jött haza!

Kihült a kebel, nem dobog már a szív, nem fáj már semmi sem!

26 évig tartott a haldoklás. Mintha nem egy ember, egy nemzet haldokolt volna ott.

Üres a turini egyszerű lak . . .

Nincs már nekünk édes apánk!

Nem üzen már nekünk Kossuth Lajos.

Nem jött haza!

Haza hoztuk mi! Szomorú viszontlátás! Isten hozott! Isten veled! egyszerre . . . Midőn 45 évvel előzött elhagyta e hont „arczán öntudatlanul a kifejezhetlen fájdalom könyzápóra ömlött alá” s a magyar nemzet is sirt fájdalomában s vérbe öltözött; most, midőn haza jött, ő nem sir, mi sirunk ismét csak fájdalomunkban, mely gyászba öltözve . . .

Temetés volt, nagyszerű temetés! Nem egy család, egy nemzet temette el a legnagyobb fiát. Hullott a köny, nem az olesó részvét megszokott s könnyen felszárado könyve, hanem az igaz honi fájdalom mindennél többet

gön kurta koresma” gyűnyörű előadása — Preez Samu bariton szelójával — sem eskhkentette. A szép számú közönség a dalárda működésének befejezése után a teremben maradt, hol a tüzvérű ifjúság csakhamar táncra perdült s a késő éjleli órákig fesztelen kedély-lyel mulatott. A fánözönök sorában városi szepeink legnagyobb része ott volt s jó kedvük csakhamar ráragadt az ifjú házásokra is, s így a dalárda estélye e tekintetben is a sikerültebb mulatságok közé tartozott.

Hazafiság és vallás. Egy hazafias érzelmű róm. kath. rimaszombati iparos polgár a múlt napokban beállított a helybeli ref. parochiára azon szándékkal, hogy felvételi magát a ref. egyház hívei közé. E tettének indokál azt hozá föl, hogy restelli, hogy a közelebb letelt nemzeti gyász alkalmával a róm. kath. templomon nem volt kitéve a gyászlobogó. A hazafias érzelmű polgár vallásváltoztatási ügye szabályszerűen elintéztetvén, immár kalvinista hitelvek szerint dicséri az istent s örül, hogy hazafias érzelmű ezental nem jönnek összeütközésbe vallása hitelveivel.

Katona-sor a bibliában. A sorozás megyénkben immár véget ért: időszerűnek találjuk lapunk egyik barátjának ama felfedezését megemlíteni, hogy a védkötelezettség elve már a bibliában is benne van. Es pedig Mózes VI. könyve I. részében, hol is a 2. 3. és 52. versek így szólnak: „Vagyétek számát az egész Izrael fiait gyülekezetének az ő nemzetiségük szerint, az ő atyáik háza szerint minden férfint förl-för. Husz esztendő fiutól kezdve és felebb mindent, ki a hadba elmeht Izraelben s táborn járjanak, ki-ki az ő zászlója alatt, az ő seregük szerint.”

Szerkesztői üzenetek.

Csizy Miklós urnak G-Simonyi Az „audiarit et altera pars” elvénél fogva szívesen közlenék beküldött nyilatkozatát annak dacára is, hogy ezen kérdésben Önnek nem vagyunk egy véleményen. Olvasóközönségünk iránt tartozunk azonban azzal, hogy közleményeink megfelelő formában és irállyal legyenek megfogalmazva. Ezen kívánalomnak pedig hozzánk küldött nyilatkozata egyáltalán nem felel meg, miért is azt mellőzni voltunk kénytelenek

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN

Nyílt-tér.?)

Nyilatkozat.

Alulírottak mint Holänder Lajos úr rimaszombati lakos által azon sajtópörben hivatkozott tanuk — melyet ugyanis Lovniczki József rimaszombati lakos, volt kereskedő ellen, a kassai királyi törvényszék mint sajtóbírótság előtt folyamatba tett, — ezennel nyilatkozatunk: hogy a folyó évi április hó 20-ra kitűzött tárgyalást előzőleg: midőn a sajtóbírótság elnöke panaszoló és panaszoltot a békés kiegyezésre hivatalból felszólította: Lovniczki József mint panaszolt, alulírott tanuk, valamint perbeli jogképviselője Bulyi Dezső kassai gyakorló ügyvéd, nemkülönbön Blázi Kálmán kassai gyakorló ügyvéd mint Holänder Lajos úr jogképviselője jelenlétében egyenesen kijelentette azt, hogy azon sértést, melyet „Röpirat” című nyomtatványban az által elkövetett, hogy Holänder Lajos urat esakis téves információk közlésében erőszakos eljárásról vádolta, ugy azon kifejezéseket is, melyekkel rágalmazta — mint teljesen valótlanokat őszintén megbánta, s e miatt panaszló Holänder Lajos úrtól boesánatot kért s őt megkövette, — ugyanezt a sajtóbírótság előtt, elnöki felszólítás után nemcsak ismételte, de annak a „Gömör-Kishont” lapban közlésétélét szóval megengedte s megbánó nyilatkozatát sajátkezűleg alá is írta.

Ebből folyólag Holänder Lajos ur az ekkép nyilvánosan nyert elégtétel után panaszát visszavonta s a panaszolt elleni további sajtóügyi eljárást megszüntettetni kérte.

Kelt Rimaszombatban, 1894. évi april 24-én.

Id Badinyi Gyula,	Ifj. Badinyi Gyula,	Tibélyi Zsigmond,
tanu.	tanu.	tanu.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

beszélő és érező csepjei. Vesztességünk s önmagunkat sirtattuk. Sirt a ki magyar mind: titokban még ott is, hol a rideg kommandó mosolyt parancsolt. Nem volt itt korona nem volt itt megrendelésre gallérok arany esillag, nem szolt az ágyú, dob nem pergett, még mindenik harang sem szolott . . . egy szerető nemzet borult le fájaldalmában . . .

De hát miért sirunk? Az ilyen koporsónál, melynek lakója már eszmévé finomult, melyet iriglyel tőlünk az egész világ, nem sirni, örülni kell! A dícsőség zsolozsmáját hangoztassák az ajkak a büszkeségtől, hogy volt egy magyar, ki nemzetét megismertette az egész világgal, s őt megismerte az egész világ s eszméit műveiben a leghababab nemzetek, imádságként escepettik gyermekeik szívébe, hogy éljenek azok s azok által ő örökre!

Nem őt sirtatjuk mi, magunkat! Nem vagyok politikus, csak érezni tudok! Hogy tudunk mi szeretni! És bennünket még fájaldalmunkba sem szeret senki, senki sem. Magunk vagyunk, árvák vagyunk.

Egyszerű kereszt áll Kossuth sirjánál. Ő mondta, hogy a kereszt a sirtál feltámadás jele is! Krisztust megfeszítették s, harmadnapra feltámadott . . .

„ . . . Édes hazám, édes elköltözött apánk, mikor jő el a te harmadnapod; mikor lesz itt e honban — mint te gondoltad, te akaratod — érzés, gondolat, minden, minden szabad? . . .

De nem halt meg ő? . . . Mit keresitek a sirba az élet? Nincs ott, feltámadott! Feltámadott, mielőtt meghalt! Ott van minden magyar szívében, egy érzés, egy gondolat, melynek a neve ezután is csak Kossuth Lajos.

Mikor a megváltó a földről eltávozni készült, azt mondta merengő tanítványainak: „Valahol egybe gyűltök az én nevemben, ott vagyok köztetek!” Ezt izente Kossuth Lajos is nekünk utolsó sóhajában. Oh, gyűljünk össze gyakorta, beszéljünk róla mindenha! Így mienk lesz ő jobban halálában, mint volt életében!

Nevében gyűltünk össze most is. Itt van közöttünk! Én érzem nagy lelke hatását, hallom szavát, a mint esendeszen rezgi a lég:

Nincs vége . . . Nem volt álom, Mindennek! Az eszmék erősbek A rosz anyagnál! Ezt ledöntheti Erőszak: az örökre élni fog! Fejlődni látom szent eszmémet Tisztulva mindig méltóságosan, Mig lassan bár, betöltik a világot.

Isten, áld meg a magyart!

Éljen a haza!

Nyers selyem Bastruhákra alkalmas kelmeket öltönyöként 9 frt 50 kréért és jobb fajtaúkat is — valamint fekete, fehér és színes selymeket méterenként 45 król 11 frt 65 krig — sima, kockázott, esikozott, mintázott és damasztolt stb. minőségben (mintegy 240 fajta) és 2000 különböző szín s árnyalatban szállít: **postabér és vámentesen a privátmegrendelők lakására HENNEBERG G.** (es. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHEN. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Hirdetmény.

379 sz. — Alulirt kiküldött végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbíróóság 2222. számú végzése által **Moskovics S. Javára Stelkovits László** hangonyi lakos ellen 95 frt. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás fogantatása alkalmával bíróságilag lefoglalt és 840 frtra becsült lovak és takarmányból álló ingóságok 95 frt. tőke, ennek 1893 év október hó 12 napjától járó kamatai, 39 frt 19 kr megállapított eddigi 1 frt. jelen hirdetményi és az ezutáni költségek erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbíróóság 2327. sz. kiküldést rendelő végzése folytán Alsó-Hangonyon leendő eszközésére **1894-ik év május hó 5-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Rimaszécsen, 1894-ik évi április hó 10. napján.
Salamon Béla, kir. bír. végrehajtó.

Hirdetmény.

117. sz. — Alulirt kiküldött végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbíróóság 619. számú végzése által **Az első magyar biztosító társaság** Javára **Szentmiklóssy István** p.-ezingési lakos ellen 21 frt 46 kr. hátralék erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás fogantatása alkalmával bíróságilag lefoglalt és 550 forintra becsült sertésekből álló ingóságok 21 frt 46 kr. tőke, ennek megállapított eddigi 1 frt. jelen hirdetményi és az ezutáni költségek erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbíróóság 619. számú kiküldést rendelő végzése folytán P.-Czinegésen leendő eszközésére **1894-ik év május hó 4-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Rimaszécsen, 1894-ik évi április hó 10. napján.
Salamon Béla, kir. bír. végrehajtó.

Tudósítás.

Alólírott tisztelettel hozom a nagyérdemű utazó-, valamint a kirándulni vágyó közönség tudomására, hogy a folyó évi **május hó 1-ső napjától Rimaszombatban** egy minden tekintetben kifogástalan

bérekocsis üzletet

fogok fenntartani, jó lovak, kényelmes és diszes kocikkal.

Üzletem igénybevételénél kérem a n. é. közönséget **Losonczi-utca 33. szám** alatti lakásomon jelentkezni.

Rimaszombat, 1894. apríl 26.

SZEVERÉNYI JÁNOS.

Hirdetmény.

2094. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Radnót** község telekkönyve birtokszabályozás következtében 1869-ik évi 2579. számú igazságügyminiszteri rendelet értelmében átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1876. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. törvény-cikkek a tényleges birtokos tulajdon jogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. törvény cikkben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottak.

E czélból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1894. évi június hó 4-en** fog kezdődni; ennél fogva felhivatnak:

1. Az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyalásra személyesen vagy megbatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után, a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jó hiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatalt előterjesztést kívánnak tenni, felhivatnak, hogy a kiküldött királyi törvényszéki bíró előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama

alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket, igazoló okiratokat mutassák fel.

3. Mindazok, a kik valamely ingatlanokhoz tulajdonjogot tartanak, de a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsennek, hogy az átírásra az 1886-ik XXIX. törvény-cikk 15-18. és az 1889. XXXVIII. t. cz. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy odahassanak, hogy az átírázó telekkönyvi tulajdonos az átírázás létrejöttét a kiküldött előtt szóval is ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek.

4. Azok, kiknek javára tényleg megszűnt kövételre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék, illetve, hogy a törlesztés engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.
Rimaszombat, 1894. április hó 5-én.

Alldorffer, kir. t.-széki bíró.

Hirdetmény.

A méhi négy örlő és egy törőkerékre épült **sajóvizi malom**, malom-épületekkel, kerttel; — továbbá a **runyai két örlő**, egy törő és egy kásaörlő kerékre épült **turóczi vizi malom**, a hozzá tartozó épületekkel, kerttel és réttel **1894. évi május hó 1-ső** napján délelőtt 9 órakor Méhiben, folytatólag Runyában a hely színén önkéntes nyilvános árverésen örök áron el fognak adni, hová a venni szándékozók tisztelettel meghivatnak. A feltételek alólírottánál megtekintethetők Tornallyán.

TORNALLYAY ÁRPÁD,

2-2 gyám

Uj ékszerész- és órás üzlet!

GIESZ GUSZTÁV

órász- és ékszerész Rimaszombatban Kossuth-utca. (Samarjay ur házában.)

Tisztelettel van szerenésém a nagyérdemű közönség becses tudomására juttatni, hogy **Rimaszombatban, Samarjay ur házában**, a mai kor követelményeinek teljesen megfelelő

órász- és ékszerész-üzletet

nyitottam. — Hazánk nagyobb városaiban és a külföldön szerzett tapasztalataim, hosszas gyakorlat folytán elsajátított kézi ügyességem remélni engedik, hogy a nagyérdemű közönség megelégedését és bizalmát sikerülni fog megnyerhetnem.

Az órák javítását, valamint az új órák szabályozását személyesen eszközölöm.

Egyszersmind bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani, hogy nagy raktárt rendezek be **fali- és zsebórákból; ékszeresek, gyűrűk, órák és nyakláncok, karkötők, melltűk, fülönfüggők** stb. nálam nagy választékban mindenkor kaphatók lesznek. **Antik ékszeresek vagy egyéb foglaltványok és étkező-eszközök** újbóli átigazítását szigorú pontossággal teljesítem.

Tisztelettel kérem a t. közönséget engemet új vállalatomban kegyesen támogatni s nagybecsű pártfogásukra méltatni szívkoskedjék; — ígérem, hogy legfőbb törekvésem leendő magamat a nagybecsű pártfogására érdemessé tenni.

Teljes tisztelettel:

Giesz Gusztáv,

órász- és ékszerész.

➡ Egy jó házból való fin tanulónak telvétetik. ➡

Órák- és ékszeresek javítása gyorsan s pontosan eszközöltetik.

Hirdetmény.

A „miskolczi hitelintézet“ áru- és terményraktáraiban a

gyapjú vásár

beraktározással egybekötve, **1894-ik évi június hó 6-ik** napján tartatik.

Részletes felvilágosítással szívesen szolgál

a „Miskolczi hitelintézet“ részvénytársaság

igazgatósága.

1-3

(Utánnymot nem díjaztatik.)

A magyar általános köszén **bánya részvénytársulat,**

Budapest, V., bálvány-utca 8.

ajánlja a t. cz. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak, valamint a küszöbön álló

cséplési idényre

a gazdaközönség és cséplőgéptulajdonosoknak kitűnő minőségű

akna, koczka- és darabos szenét

centeri, királdi stb. bányáiból

2-6

legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva.